

Initiatiefvoorstel XX/12x

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 22 juni 2012

PROV. NOORD-BRABANT		
Zaaknr.: C 2075372		
14 MEI 2012		
Briefnr. 3021169		
d.:	afd.:	buf.: STGR

Datum

13 mei 2012

Documentnummer

XXXXX

Griffie

Bijlage(n)

2

Statencommissie : Commissie EZB

Onderwerp

Initiatiefvoorstel van de Partij voor de Vrijheid inzake een Referendumverordening voor de Provincie Noord-Brabant.

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Samenvatting

Burgerparticipatie op provinciaal niveau kan in tal van vormen voorkomen, al dan niet geïnstitutionaliseerd. Het staat de burger of instanties vrij over elk onderwerp van besluitvorming op ad hoc basis om een reactie te vragen. Daarbij kan worden gedacht aan hoorzittingen, consultatierondes e.d., de niet-geïnstitutionaliseerde vormen van burgerparticipatie. Spreken we over geïnstitutionaliseerde vormen dan gaat het om bij wet of verordening vastgelegde vormen van inspraak.

Een eerste vorm daarbinnen is het spreekrecht waar burgers of vertegenwoordigers van organisaties gebruik van kunnen maken. Dit betreft het recht om onder bepaalde voorwaarden tijdens een commissievergadering in te spreken over een geagendeerd onderwerp.

Daarnaast kennen we de verordening op het burgerinitiatief uit 2005. Het recht op burgerinitiatief komt aan alle ingezetenen en belanghebbenden binnen de provincie toe en moet betrekking hebben op een onderwerp dat behoort tot de bevoegdheid van het provinciaal bestuur. Het verzoek tot plaatsing van een burgerinitiatief op de agenda van Provinciale Staten dient aan een aantal eisen te voldoen. Essentieel is dat het verzoek ondersteund moet worden door ten minste 1000 ondersteuningsverklaringen van initiatiefgerechtigden.

Tenslotte bestaat de mogelijkheid een referendum te organiseren, via het bestaan van een referendumverordening. Het referendum komt in twee vormen voor, het raadplegend en het raadgevend referendum.

Bij de eerste vorm neemt het bestuursorgaan zelf het initiatief, in het tweede geval komt het initiatief van de burger. De provincie Noord-Brabant heeft op dit moment geen verordening voor een raadplegend of raadgevend referendum. Hierdoor ontbreekt voor Provinciale Staten van Noord-Brabant en de burgers de formele mogelijkheid een referendum te houden.

Dit initiatiefvoorstel beoogt in die mogelijkheden te gaan voorzien.

1. Inleiding

De kern van dit Statenvoorstel is om de Brabantse kiezer via de mogelijkheid van een referendum in staat te stellen meer invloed te laten hebben op politieke besluitvorming. Het bestaan van meer directe vormen van democratie betekent een grotere maatschappelijke betrokkenheid van burgers. In een democratie met referendummogelijkheid blijken mensen meer oog te krijgen voor het feit dat ze samen een maatschappij aan het opbouwen zijn ¹. Ze gaan de collectieve sector meer als de hunne ervaren. In een democratie met referendummogelijkheid zal het bestuur de bevolking in het openbaar meer moeten overtuigen van nut en noodzaak van hun beleid. De politiek wordt daarmee transparanter.

Een definitie van politiek is: het organiseren van die zaken waarvan wij burgers het efficiënt vinden dat ze collectief worden geregeld, in plaats van door ieder individu voor zichzelf. Het bestuur (de overheid) is daarmee geen doel op zich: ze levert faciliteiten om haar burgers van dienst te zijn. Het eenmaal in de vier jaar sanctioneren van de keur aan opvattingen van een politieke partij via verkiezingen garandeert in het Nederlandse systeem vervolgens niet dat de standpunten waarmee de kiezers over de streep zijn getrokken tijdens verkiezingen daadwerkelijk overeind blijven. Partijen sluiten logischerwijs en onvermijdelijk compromissen. Dat hoeft op zichzelf geen probleem te zijn zolang de beleidsplannen een goede afspiegeling zijn van de wens van de kiezers. Indien zich echter dossiers voordoen of nieuwe ontwikkelingen waarbij de burgers het idee hebben dat de bestuurders zeer tegen de wil van de kiezers in beleid ontwikkelen moet er voor de burgers de mogelijkheid bestaan om tussentijds hun stem te laten horen. Dit is juist van belang vanwege het eerdergenoemde feit dat de politiek er moet zijn voor de burgers en niet andersom.

Ook andersom kan het soms voor de politiek van belang zijn om bij voorgenomen beleid eerst te toetsen of de nieuwe ideeën wel op draagvlak kunnen rekenen onder de bevolking.

2. Definitie en reikwijdte

Wanneer er in Nederland gesproken wordt over een referendum gaat het over een instrument binnen het stelsel van de representatieve democratie. Dat wil zeggen dat een referendum nimmer in de plaats kan treden van of corrigerend mag zijn ten opzichte van het orgaan dat beslissingsbevoegd is. Een zogenaamd bindend referendum kent Nederland grondwettelijk gezien (nog) niet. De reden hiervoor is dat volgens de Grondwet en de Provinciewet Provinciale Staten beslissingsbevoegd blijven ongeacht de uitkomst van het referendum. De Provinciewet verplicht de volksvertegenwoordigers om "zonder last" te beslissen. Desalniettemin is het hun plicht om namens de burgers te spreken en in dat licht bezien is een referendum een zeer geschikt instrument om de wens van de bevolking in kaart te brengen en mee te laten wegen bij de oordeelsvorming ten behoeve van de besluitvorming.

Zowel bij de zienswijze dat de overheid maatregelen dient te nemen die door de maatschappij gedragen worden alsmede dat besluitvorming over grote, nieuwe of door omstandigheden sterk gewijzigde kwesties instemming verdient van de bevolking, sluit het referendum dus goed aan. Door de instelling van een algemene referendumverordening op provinciaal niveau worden de Brabantse burgers actief bij het politieke besluitvormingsproces betrokken door hen een raadgevend instrument te geven en kunnen Provinciale Staten daar waar zij dat nodig of nuttig

¹ Verhulst, J. & Nijboer, A. (2007). Directe democratie: feiten, argumenten en ervaringen omtrent het referendum. Brussel: Democracy International.

B.S. Frey (1997b), „A constitution for knaves crowds out civic virtue“, *Economic Journal* 107, p. 1043-1053

achten de burgers raadplegen. De bevolking kan en mag zich dus uitspreken over een majeur onderwerp op de politieke agenda voordat de Staten hierover een beslissing nemen.

In de voorliggende referendumverordening is uitgegaan van de gedachte dat de uitslag voor Provinciale Staten richtinggevend is en als een dringend advies zou moeten gelden. Het betreft een verordening voor de organisatie van een raadplegend of raadgevend referendum.

3. Vereisten en procedure

Voor het uitschrijven van een raadplegend referendum is besluitvorming via gewone meerderheid in Provinciale Staten de aangewezen manier.

Het organiseren van een raadgevend referendum kan geschieden via het indienen van een verzoek ondersteund met een bepaald aantal handtekeningen van kiesgerechtigde Brabanders. De drempel van het aantal benodigde handtekeningen dat een verzoek tot een raadgevend referendum ondersteunt moet optimaal zijn. Een te hoge drempel leidt ertoe dat een referendum onmogelijk of onhaalbaar wordt. Aan de andere kant moet wel duidelijk zijn dat er sprake is van een intensief verlangen bij een aanzienlijk deel van de bevolking.

De in deze referendumverordening voorgestelde procedure voor het doen van een verzoek tot het houden van een raadgevend referendum bestaat uit een verzoek van een burger ondersteund door een aantal handtekeningen zijnde 1/4 procent van het aantal kiesgerechtigde Brabanders (peilmoment meest recente provinciale verkiezingen).

Indien het verzoek om een raadgevend referendumontvankelijk is verklaard, zal Provinciale Staten de datum voor het referendum vaststellen. Deze dient uiterlijk 4 maanden na het indienen van het geldige verzoek te liggen. Een minimale periode tussen het besluit tot het houden van een referendum en het referendum is 10 weken om zo eventuele campagnes en onafhankelijke voorlichting de kans te geven mensen goed geïnformeerd te laten deelnemen aan de stemming.

De uitslag wordt bepaald door middel van een flexibele kiesdrempel. Provinciale Staten zullen deze drempel vaststellen tijdens de Statenvergadering waarin is besloten tot het houden van een referendum. Om te kunnen spreken van een geldige uitslag moet ten minste 15% van de stemgerechtigden (als vastgesteld bij het indieningsverzoek) een geldige stem hebben uitgebracht.

De stemming kan op verschillende manieren plaatsvinden, zoals via de gemeentelijke stemlokalen, per brief of internet. De wijze van stemming is echter niet in de verordening voorgeschreven en zal afzonderlijk bepaald moeten worden.

4. Uitvoering en evaluatie

Volgens de verordening is het college van Gedeputeerde Staten verantwoordelijk voor de uitvoering van het te houden referendum. Voor de wijze waarop dat moet geschieden wordt het college verzocht met een aanvullend voorstel te komen.

De indiener adviseert het college nadrukkelijk de mogelijkheden van gebruik van het internet te overwegen.

Binnen zes maanden na de dag van het eerst gehouden referendum op basis van deze verordening dan wel na afloop van de periode waarin dit eerste referendum is gehouden, evalueren Provinciale Staten dit referendum. Vier jaar na inwerkingtreding van deze verordening wordt de werking van deze verordening geëvalueerd.

5. Financiële inkadering initiatiefvoorstel

Voorgesteld wordt in de begroting 2013 een voorziening in het leven te roepen. Deze kan worden gevormd onder de noemer burgerparticipatie of toekomstbestendigheid van het openbaar bestuur.

6. Wettelijke inkadering initiatiefvoorstel

- Provinciale Staten maken de verordeningen die zij in het belang van de Provincie nodig oordelen (Artikel 145 Provinciewet);
- Provinciale Staten kunnen vanuit hun vertegenwoordigende rol initiatiefvoorstellen indienen. (Artikel 45, Reglement van Orde voor Provinciale Staten 2012);
- Lid 1. Lokale autonomie houdt in het recht en het vermogen van lokale autoriteiten, binnen de grenzen van de wet, een belangrijk deel van de openbare aangelegenheden krachtens hun eigen verantwoordelijkheid en in het belang van de plaatselijke bevolking te regelen en te beheren. (Artikel 3, Europees Handvest inzake lokale autonomie)
- Lid 2. Dit recht wordt uitgeoefend door raden of vergaderingen waarvan de leden zijn gekozen door middel van vrije, geheime, op gelijkheid berustende, rechtstreekse en algemene verkiezingen, en die over uitvoerende organen kunnen beschikken die aan hen verantwoording zijn verschuldigd. Deze bepaling staat op geen enkele wijze in de weg aan het houden van vergaderingen van burgers, aan een referendum, dan wel aan enige andere vorm van rechtstreekse deelname van de burgers waar dit is toegestaan bij wet. (Artikel 3, Europees Handvest inzake lokale autonomie)

Een referendum is een volksraadpleging waarbij kiesgerechtigden zich uitspreken over een voornemen tot besluit van Provinciale Staten. In dit kader is deze verordening een juridisch instrument i.v.m. het resultaat van de uitslag van een eventueel gehouden referendum.

7. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten conform bijgaand ontwerpbesluit.

R. Dol
fractievoorzitter PVV

drs. P. van der Kammen
penningmeester fractie PVV

M. Frijters, LL.B, BHS
vicevoorzitter fractie PVV

Auteurs: R.Dol, fractievoorzitter PVV Noord-Brabant
P. van der Kammen, Penningmeester PVV Noord-Brabant
M. Frijters, vicevoorzitter fractie PVV Noord-Brabant

Bijlagen:

1. Nota van Toelichting
2. Onderzoeksresultaten enquête NoTies onder Brabanders over referendum (ter informatie).

Ontwerp-besluit xx/12x

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 22 juni 2012

Onderwerp

Referendumverordening Noord-Brabant 2012

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Gelezen het Initiatiefvoorstel van de Partij voor de Vrijheid inzake een Referendumverordening voor de Provincie Noord-Brabant, d.d. 13 mei 2012;

Gelet op artikel 145 van de Provinciewet;

Gelet op artikel 45 van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2012;

Overwegende dat er geen vigerende Referendumverordening is voor de Provincie Noord-Brabant;

Overwegende dat het past in het streven van de Provincie Noord-Brabant om de politiek dichter bij de burgers te brengen;

besluiten:

1. de hieronder vermelde verordening vast te stellen en per 1 juli 2012 in werking te laten treden;

2. bij de begroting 2013 een voorziening in het leven te roepen onder de noemer burgerparticipatie of toekomstbestendigheid van het openbaar bestuur.

REFERENDUMVERORDENING PROVINCIE NOORD-BRABANT 2012

§ 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze verordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. referendum: een volksstemming waarbij kiesgerechtigden zich uitspreken over een (voorgenomen) besluit van Provinciale Staten van Noord-Brabant;
- b. kiesgerechtigden: de inwoners van de Provincie Noord-Brabant die krachtens de Kieswet kiesgerechtigd zijn voor de verkiezing van leden van Provinciale Staten;
- c. besluit: een beslissing van Provinciale Staten inhoudende een voornemen tot beleid of over een project in de ontwerpfase van Provinciale Staten.

Artikel 2 Reikwijdte

1. Een referendum kan worden gehouden over een voornemen tot besluit met grote

maatschappelijke, economische, milieu-hygiënische of ruimtelijke gevolgen voor de provincie Noord-Brabant of haar inwoners, dan wel voor een specifieke regio van de provincie Noord-Brabant respectievelijk haar inwoners, met dien verstande dat over een bepaald voornemen tot besluit slechts eenmaal een referendum kan worden gehouden.

2. Géén referendum kan worden gehouden over een voornemen tot besluit als bedoeld in het eerste lid indien:
 - a. Het besluit strekt tot uitvoering van verdragen of besluiten van volkenrechtelijke organisaties;
 - b. Het besluit strekt tot uitvoering van besluiten van het Rijk;
 - c. Het besluit uitsluitend strekt tot uitvoering van een wet of besluit voor zover die wet of dat besluit strekt tot uitvoering van verdragen of besluiten van volkenrechtelijke organisaties;
 - d. Provinciale Staten bij het nemen van het besluit geen ruimte hebben voor het maken van keuzes van beleidsinhoudelijke aard;
 - e. Het besluit uitsluitend strekt tot intrekking van een besluit naar aanleiding van een daarover gehouden referendum;
 - f. Het besluit uitsluitend betrekking heeft op de rechtspositie van ambtsdragers of gewezen ambtsdragers als zodanig dan wel hun nagelaten betrekkingen of rechthebbenden;
 - g. Het besluit uitsluitend betrekking heeft op de provinciale belastingen, bedoeld in hoofdstuk XV van de Provinciewet.
 - h. Het belang van het besluit niet opweegt tegen de verantwoordelijkheid van de provincie voor kwetsbare groepen en hun plaats in de samenleving.

Artikel 3 Raadplegend referendum op initiatief van Provinciale Staten

1. Provinciale Staten kunnen besluiten tot het houden van een referendum over een voorgenomen besluit zoals omschreven in artikel 2.
2. Een besluit als bedoeld in het eerste lid vindt plaats op basis van een schriftelijk voorstel dat ten minste 10 dagen vóór de eerstvolgende Statenvergadering wordt toegestuurd aan Provinciale Staten.

Artikel 4 Raadgevend referendum op initiatief van Noord-Brabantse ingezetenen

Noord-Brabantse ingezetenen die stemgerechtigd zijn kunnen een verzoek indienen tot het houden van een referendum over een door Provinciale Staten te nemen besluit als bedoeld in artikel 2, eerste lid.

§ 2 De aanvraagprocedure van het raadgevend referendum

Artikel 5 Het indienen van het verzoek

1. Stemgerechtigden kunnen een verzoek indienen tot het houden van een referendum over een door Provinciale Staten te nemen besluit.
2. Het verzoek moet schriftelijk bij Provinciale Staten worden ingediend. Het verzoek moet worden ondersteund door een aantal kiezers dat ten minste gelijk is aan 1/4 procent van de kiesgerechtigden van de laatstgehouden verkiezing van de leden van Provinciale Staten.
3. In het verzoek wordt aangegeven om welk te nemen voornemen tot besluit van Provinciale Staten of project in de ontwerpfase het gaat. Het verzoek gaat vergezeld van een

handtekening van elke verzoeker, met een opgave van diens naam, adres, leeftijd, woonplaats.

4. Voor de vermelding van de in het derde lid bedoelde gegevens stelt het Presidium een format vast.
5. De Griffier regelt de ondersteuning van de verzoekers in het gehele traject, van opstelling van een initieel verzoek, beschikbaarstelling van formats tot en met het agenderen van een voldoende ondersteund verzoek.

Artikel 6 Beslissing op het verzoek

1. Provinciale Staten beslissen in een vergadering waarvoor het ondersteunde verzoek tot het houden van een raadgevend referendum is geagendeerd:
 - a. of het verzoek een besluit betreft waarover, gelet op het bepaalde in artikel 2, een referendum kan worden gehouden, en
 - b. of het verzoek voldoet aan de in artikel 2, 4 en 5 van deze verordening gestelde eisen.
2. Provinciale Staten kunnen de beslissing, bedoeld in het eerste lid, verdagen tot hun eerstvolgende vergadering.
3. Indien Provinciale Staten besluiten dat aan de vereisten voor het indienen van verzoek is voldaan (artikel 2, 4 en 5 van deze verordening), houden Provinciale Staten hun besluitvorming omtrent onderwerp van het referendum aan.
4. De beslissing, bedoeld in het eerste lid, wordt binnen zeven dagen na de vergadering van Provinciale Staten publiekelijk bekend gemaakt.

§ 3 De procedure van het referendum

Artikel 7 Datum en periode

1. Provinciale Staten stellen tegelijk met het besluit op basis van artikel 3, eerste lid, of artikel 6, eerste lid, de dag dan wel de periode vast waarop het referendum wordt gehouden, met dien verstande dat het referendum niet later plaatsvindt dan uiterlijk 4 maanden na de dag waarop Provinciale Staten besloten hebben tot het houden van een referendum.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen Provinciale Staten besluiten om het referendum te laten plaatsvinden gelijktijdig met verkiezingen voor de gemeenteraad, Provinciale Staten, de Tweede Kamer der Staten-Generaal of het Europees Parlement, met dien verstande dat de uiterste datum waarop het referendum plaatsvindt een half jaar na het besluit op basis van artikel 3, eerste lid, of artikel 6, eerste lid, ligt.
3. Er kunnen meerdere referenda op dezelfde dag dan wel in dezelfde periode worden gehouden.

Artikel 8 Vraagstelling

1. Bij een raadgevend referendum stellen Provinciale Staten ten minste tien weken voor het te houden referendum de formulering van de vraagstelling en de antwoordmogelijkheden van het referendum vast.
2. Bij een raadgevend referendum geldt artikel 5, lid 5.

Artikel 9 Uitvoering

1. Gedeputeerde Staten zijn belast met de uitvoering van het besluit van Provinciale Staten tot het houden van een referendum. Gedeputeerde Staten regelen de bestuurlijke en ambtelijke coördinatie en kunnen andere bestuursorganen, instanties of personen inschakelen.

2. Gedeputeerde Staten zijn tevens belast met het zorgdragen voor een neutrale informatievoorziening.

Artikel 10 Budget

1. Provinciale Staten stellen, nadat is besloten na indiening van verzoek tot het houden van een referendum, een budget beschikbaar voor voorlichting, organisatie en ondersteuning van het referendum.
2. Er wordt geen campagnebudget of subsidie aan initiatiefnemers, belangengroeperingen of politieke partijen verleend. Eventuele campagnekosten zullen de initiatiefnemers en groeperingen zelf moeten dragen.

Artikel 11 De stemming

1. Stemgerechtigd zijn degenen die op de dag van het referendum dan wel de eerste dag van de periode waarop het referendum wordt gehouden als bedoeld in artikel 7, eerste lid volgens de Kieswet kiesgerechtigd zijn voor de verkiezing van de leden van Provinciale Staten.
2. De bepalingen van de Kieswet zijn zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing.
3. Aan de stemgerechtigden wordt uitsluitend de vraag voorgelegd of zij vóór of tegen de beslissing zijn.
4. Gedeputeerde Staten stellen vast op welke wijze er gestemd wordt.

Artikel 12 De geldigheid van de uitslag

1. Gedeputeerde Staten delen Provinciale Staten de uitslag van de stemming mee.
2. Provinciale Staten stellen de uitslag van het referendum binnen 1 week na stemming vast.
3. Van een geldige uitslag is sprake indien minimaal 15% van de voor stemming opgeroepen kiesgerechtigden zijn of haar stem heeft uitgebracht.
4. De uitslag van een referendum is voor de leden van Provinciale Staten richtinggevend. De uitslag is niet bindend, maar geldt als een dringend advies van de burgers aan Provinciale Staten.
5. De uitslag, bedoeld in het tweede lid, wordt binnen zeven dagen na de vergadering van Provinciale Staten publiekelijk bekend gemaakt.

Artikel 13 De besluitvorming naar aanleiding van de uitslag

Provinciale Staten besluiten uiterlijk binnen 6 weken na de dag van het referendum over het voornemen tot besluit dat onderwerp was van het referendum.

§ 4 Straf- en slotbepalingen

Artikel 14 Strafbepaling

Met hechtenis van ten hoogste drie maanden of een geldboete van de tweede categorie wordt bestraft degene die:

- a. stembiljetten, volmachtbewijzen of referendumkaarten namaakt of vervalst met het oogmerk deze als echt en onvervalst te gebruiken of door anderen te doen gebruiken;
- b. stembiljetten, volmachtbewijzen of referendumkaarten die hij zelf heeft nagemaakt of vervalst of waarvan de valsheid of vervalsing hem, toen hij deze ontving, bekend was, opzettelijk als echt en onvervalst gebruikt of door anderen doet gebruiken, dan wel deze met het oogmerk om deze als echt en onvervalst te gebruiken of door anderen te doen gebruiken, in voorraad heeft;
- c. stembiljetten, volmachtbewijzen of referendumkaarten voorhanden heeft met het oogmerk deze wederrechtelijk te gebruiken of door anderen te doen gebruiken;

- d. als gemachtigde stemt voor een persoon, wetende dat deze is overleden.

Artikel 15 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin zij wordt geplaatst.

Artikel 16 Evaluatie

1. Binnen zes maanden na de dag van het eerst gehouden referendum op basis van deze verordening dan wel na afloop van de periode waarin dit eerste referendum is gehouden, houden Provinciale Staten een evaluatie van dit referendum.
2. Vier jaar na inwerkingtreding van deze verordening wordt de werking van deze verordening geëvalueerd.

Artikel 17 Overgangsbepaling

Op beslissingen als omschreven in artikel 2 die naar het oordeel van Provinciale Staten hun grondslag vinden in een beslissing die is genomen vóór de inwerkingtreding, is deze verordening niet van toepassing.

Artikel 18 Uitzonderingen op deze verordening

Daar waar deze verordening niet in voorziet, beslist het Presidium.

Artikel 19 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: “Referendumverordening Provincie Noord-Brabant 2012”.

’s-Hertogenbosch, 13 mei 2012

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 onderdeel a

De verordening heeft betrekking op het raadplegend en raadgevend referendum. Door dit te bepalen kan er geen onduidelijkheid bestaan over het type referendum waarover in deze verordening wordt gesproken.

Artikel 1 onderdeel b

Degenen die kiesgerechtigd zijn voor de verkiezingen van de leden van Provinciale Staten, zijn ook gerechtigd om deel te nemen aan een referendum. Daarom is aangesloten bij de Kieswet. Verwezen wordt verder naar de artikelen 5, tweede lid (drempel inleidend verzoek), artikel 7, tweede lid (drempel definitief verzoek) en zesde lid (drempel uitslag referendum).

Artikel 1 onderdeel c

Een raadplegend en/of raadgevend referendum kan gaan over een voornemen tot besluit of projecten die nog in de ontwerpfasen verkeren. Omtrent een eenmaal genomen besluit is geen referendum mogelijk.

Artikel 2 Lid 1

Referendabel zijn alle beslissingen van Provinciale Staten in een ontwerpfasen waar de Staten beleidsvrijheid hebben. Volgens dit artikel kan een referendum worden gehouden over een voornemen, beleid, of projecten in de ontwerpfasen met grote maatschappelijke, economische, milieuhygiënische of ruimtelijke gevolgen voor Noord-Brabant of haar inwoners, dan wel voor een specifieke regio van Noord-Brabant. Doel van het referendabel maken van deze beslissingen is het peilen van draagvlak voor deze in beginsel ingrijpende besluiten.

Artikel 2 Lid 2

Niet referendabel zijn voorgenomen besluiten die te maken hebben met de rechtspositie van ambtsdragers of wanneer het gaat om niet beleidsinhoudelijke besluiten. Dit ook om te voorkomen dat het middel niet te pas en te onpas gebruikt wordt, maar slechts dan wanneer het gaat om voor de burgers belangwekkende onderwerpen.

Artikel 3 Lid 1

Provinciale Staten kunnen zelf het initiatief nemen tot het houden van een referendum. Uiteraard dient bij het besluit rekening gehouden te worden met het bepaalde in artikel 2 ten aanzien van de onderwerpkeuze.

Artikel 3 Lid 2

De termijn van 10 dagen is minimaal noodzakelijk om een besluit over een te houden referendum in de politieke fracties te kunnen voorbereiden. Om het politieke draagvlak te bevorderen is het zelfs wenselijk om in een eerder stadium het voornemen voor het indienen van een voorstel voor een referendum aanhangig te maken.

Artikel 4

Noord-Brabantse ingezetenen die stemgerechtigd zijn voor de verkiezing van de leden van Provinciale Staten kunnen zelf het initiatief nemen tot het houden van een referendum.

Uiteraard dient bij het besluit rekening gehouden te worden met het bepaalde in artikel 2 ten aanzien van de onderwerpkeuze en uitzonderingen.

Artikel 5 en 6

De in deze referendumverordening geregelde procedure voor het doen van een verzoek tot het houden van een referendum bestaat uit een met voldoende ondersteuning ingediend verzoek. Een verzoek dient ondersteund te worden door een aantal van minimaal 1/4 procent van het aantal kiesgerechtigden van de laatstgehouden verkiezing van de leden van Provinciale Staten.

Indien het verzoek aan de gestelde eisen voldoet en aldus voldoende ondersteund is verklaard, zullen Provinciale Staten de datum voor het referendum vaststellen. Tevens bestaat de mogelijkheid voor de provinciale fracties om in deze vergadering voorstellen in te dienen over hoe om te gaan met de uitslag in het verdere besluitvormingstraject.

De indiener wijst het Presidium dat belast is met het vaststellen van een format voor het indienen van het verzoek erop vooral gebruik te maken van de digitale mogelijkheden (via internet) om de drempel voor het ondersteunen zo laag mogelijk te houden. Te denken valt aan de mogelijkheden om verzoeken te ondersteunen middels DigiD functionaliteit.

Artikel 7 Lid 1

Afhankelijk van de aard en de omvang wordt een referendum op een dag of binnen een bepaalde periode gehouden.

Artikel 7 Lid 2

De kostenaspecten in acht genomen, verdient het de voorkeur om het houden van een referendum te combineren met verkiezingen van de gemeenteraad, etc. Bij dringende zaken is dit echter geen uitgangspunt. Vanwege de actualiteit van een onderwerp dient het referendum binnen een half jaar na het besluit in Provinciale Staten tot het houden van een referendum, te worden uitgevoerd.

Artikel 7 Lid 3

Het is niet uitgesloten dat meerdere referenda tegelijk worden gehouden. Ten behoeve van de duidelijkheid is het ongewenst dat de referendabele onderwerpen in elkaars verlengde liggen.

Artikel 8

Om te kunnen besluiten over het houden van een referendum is een juiste vraagstelling door de Staten alsook de initiatiefnemers heel wezenlijk. Het verdient aanbeveling om bij het opzetten van de vraagstelling (extern) advies in te winnen over de juiste formulering, met name als het gaat om de interpretatie ervan.

Artikel 9 Lid 1

In het artikel wordt expliciet vastgelegd dat Gedeputeerde Staten belast zijn met de uitvoering van het besluit tot het houden van een referendum. Deze kunnen zich laten bijstaan in de organisatie van een referendum.

Artikel 9 Lid 2

Gedeputeerde Staten moeten zorgdragen voor een neutrale informatievoorziening bij alle procedures.

Artikel 10 Lid 1

Provinciale Staten stellen, nadat is besloten tot het houden van een referendum, een budget beschikbaar voor voorlichting en organisatie. In een voorkomend geval zullen Provinciale Staten zoveel middelen vrijmaken als nodig zijn.

Artikel 10 Lid 2

Er wordt geen campagnebudget beschikbaar gesteld. Alle partijen en groeperingen dienen een eventuele campagne zelf te bekostigen. Om de neutraliteit van de Provinciale Staten te waarborgen wordt er derhalve geen subsidie verstrekt.

Artikel 11 Lid 1 en Lid 2

De datum waarop het referendum wordt gehouden dan wel de periode waarbinnen dit plaats vindt, is bepalend voor de vraag wie gerechtigd zijn aan een referendum deel te nemen.

Uitgangspunt daarbij is dat stemgerechtigd zijn degenen die op die dag, respectievelijk in die periode, kiesgerechtigd zijn voor de verkiezing van de leden van Provinciale Staten. De Kieswet is dus leidend.

Artikel 11 Lid 3

Het is wenselijk om een apart artikellid over de beantwoording in de verordening op te nemen. Dit hangt samen met het kunnen bepalen van de uitslag van het referendum.

Artikel 12

Om te kunnen spreken over een geldige uitslag moet de opkomst bij de stemming minimaal 15% bedragen van het aantal tot stemming opgeroepen kiesgerechtigden.

De uitslag van het referendum is niet bindend, maar richtinggevend en geldt als een advies aan Provinciale Staten. Deze kunnen het advies naast zich neer leggen. Wel bestaat de mogelijkheid voor de provinciale fracties om in de Statenvergadering waarin tot het houden van het referendum is besloten, moties in te dienen over hoe om te gaan met de uitslag in het verdere besluitvormingstraject.

Artikel 13

Om zo snel mogelijk duidelijkheid te kunnen bieden aan de kiezers is een termijn voor besluitvorming opgenomen. Geldigheid van de uitslag wil niet zeggen dat de uitslag ook bindend is voor Provinciale Staten. Het primaat van de besluitvorming moet immers volgens de huidige Grondwet bij Provinciale Staten blijven. Wel dient de intentie te zijn dat de uitslag van groot belang is voor de politieke besluitvorming.

Artikel 14 t/m 16

Deze artikelen behoeven geen toelichting.

Artikel 17

Dit artikel is opgenomen om duidelijk te maken dat deze verordening niet met terugwerkende kracht geldig is.

Artikel 18 en 19

Deze artikelen behoeven geen toelichting.

BIJLAGE 2: ONDERZOEK T.A.V. REFERENDUMWENSEN BRABANDERS

Mede ingegeven door landelijk in ontwikkeling zijnde referendumwetgeving liet de PVV Noord-Brabant in januari 2012 onderzoeksbureau NoTies een enquête uitvoeren onder de Brabanders over hun mening ten aanzien van een bindend en niet-bindend referendum.

Onderzoek PVV Noord-Brabant (januari 2012)

Vraag: Wat is uw mening over de invoering van een provinciale volksraadpleging of referendum?

	voor belangrijke kwesties moet de Brabantse burger via een (vrijblijvende)volksraadpleging naar hun mening	voor belangrijke kwesties moet de Brabantse burger via een (bindend) referendum naar hun mening worden gevraagd	a en b moeten beide kunnen worden ingezet afhankelijk van het belang van de kwestie	een provinciale volksraadpleging of referendum hoeft van mij niet zo nodig	ik ben tegen de invoering van een provinciale volksraadpleging of referendum	totaal	Voor	Twijfel/ hoeft niet	Tegen
(afgezet tegen stemgedrag mrt2011)									
VVD	16%	25%	41%	5%	13%	100%	82%	5%	13%
CDA	22%	11%	39%	20%	9%	100%	71%	20%	9%
PVV	23%	45%	25%	7%	1%	100%	92%	7%	1%
SP	13%	31%	42%	9%	4%	100%	87%	9%	4%
PvdA	24%	14%	44%	13%	6%	100%	82%	13%	6%
D66	25%	17%	39%	10%	10%	100%	80%	10%	10%
Groen Links	31%	14%	32%	6%	17%	100%	77%	6%	17%
50Plus *	0%	25%	75%	0%	0%	100%	100%	0%	0%
Partij voor de Dieren *	24%	30%	24%	15%	8%	100%	77%	15%	8%
ChristenUnie/SGP *	13%	0%	56%	30%	0%	100%	70%	30%	0%
overig/niet/blanco	25%	21%	40%	8%	6%	100%	86%	8%	6%
Totaal	21%	22%	40%	10%	7%	100%	83%	10%	7%
#	162	169	298	72	54	754	629	72	54

* kleine aantallen, percentages niet betrouwbaar genoeg voor conclusies

Vraag: Zou u gaan stemmen indien u via een provinciale volksraadpleging of referendum naar uw mening wordt gevraagd over een Brabantse aangelegenheid?

antwoord	%	aantal
Ja	75,2%	567
Nee	9,4%	71
Weet ik niet	15,4%	116
	100%	754

Steekproef verantwoording

Projectnummer	PV12001	
Projectnaam	BrabantStad	
Start veldwerk	18 januari 2012	
Einde veldwerk	22 januari 2012	
	aantallen	percentage*
Aantal verstuurde uitnodigingen	1520	100%
Aantal gestart	946	62%
Te Laat	146	10%
Screen Out	5	0%
Quota Out		0%
Complete	754	50%

*percentage op basis van
aantal verstuurde uitnodigingen

